

Marija Radaković, dipl. etnolog
Muzej Kozare Prijedor
Bosna i Hercegovina

MUZEJI – ČUVARI KULTURE

Ključne riječi:

tehnička priprema, odabrane teme, intervju–životna priča, dokumenti, fotografije, nova zbirka, novi saradnici.

Na Savjetovanju *Susret etnologije i muzeja* u Sarajevu, u junu 2005. godine, zaključeno je da su naše muzejske zbirke nepotpune kada je gradska nošnja u pitanju. Nedostaju, takođe, i predmeti materijalne kulture koja je egzistirala na našim područjima poslije Drugog svjetskog rata. Uloga muzeja, između ostalog, jeste da prikupi i sačuva sve ono što čini materijalnu, duhovnu i socijalnu kulturu podneblja, koje pokriva svojim istraživanjima. Postoji jedna nova mogućnost kako bi se formirala nova zbirka!

Način na koji se radi već drugu godinu u Muzeju Kozare može pomoći kolegama koji su zainteresovani da sa malo materijalnih sredstava doprinesu obogaćivanju svojih ustanova.

Projekat *Sjećanja* je započet uz materijalnu i stručnu pomoć kancelarije *Lokalne demokratije, grada Trenta i Istorijskog muzeja u Trentu.*

Prilikom posjete Istorijskom muzeju u Trentu dati su nam na uvid dnevni-
ci i pisma italijanskih vojnika iz Prvog svjetskog rata, zabilježena lična sjećanja
osoba koje su pripadale različitim grupama i udruženjima. Zbirka broji više
hiljada predmeta, dokumenata, fotografija, video snimaka itd. Direktor muz-
eja *Djuzepe Ferandi* i njegove kolege su nam, tada u Trentu, a kasnije i kod nas
objasnili koncept svog projekta i predložili nam da to isto uradimo i u svojoj
sredini. Imali smo više predavanja na kojima smo stekli uvid u način i svrsihod-
nost čitavog projekta. Svo vrijeme, čak i sada, imamo kako stručnu tako i
materijalnu podršku sa njihove strane. Poslije sedamdeset urađenih intervju-
a može se slobodno reći da za to nisu neophodna velika materijalna sredstva.

Prije početka bilo kakvog rada mora se obezbjediti oprema koja uključuje:
kameru, video, televizor, video kasete za kameru i video, prostor u kome se
nesmetano može odvijati intervju.

Pošto neki od intervjuja mogu i da potraju, mogu se desiti i nepredviđeni momenti tokom intervjuisanja, potrebno je s toga uključiti deset i više osoba koje će uzimati intervjuje. Broj učesnika zavisi od toga koliko je sredstava na raspolaganju, kojom brzinom se želi raditi itd. Intervju bi trebalo da rade dvije osobe, jedna koja će pratiti rad kamere, druga koja će slušati kazivača. Ovaj projekat može biti dugotrajan.

U našem projektu mi smo uključili mlade osobe, koje su završile kurs novinarstva i znali su, ili su tokom projekta naučili, raditi s kamerom. Prema našem iskustvu možda je bolje rješenje ako se uzmu malo stariji omladinci, jer su intervjuisane osobe u principu stariji ljudi sa kojima se mora pažljivo postupati, što vjerujem da je svim etnologima dobro poznato.

Sljedeći korak je određivanje karakteristike područja, koje pokriva muzej, po kojima je ono prepoznatljivo. Kod nas su to bili: industrija, gradske i seoske kuće, istorijat sporta, materijalna i duhovna tradicijska kultura naše regije itd.

Za sastavljanje liste potencijalnih osoba koje će biti intervjuisane, treba uključiti što više posjetilaca i ljudi koje poznajemo. Na taj način možemo doći do većeg broja starijih ljudi čija životna priča treba da doprinese da zadate teme budu iscrpno obrađene. Kada se formira konačna lista koja će uvijek biti podložna promjenama, može se krenuti s raspodjelom. Dobro bi bilo prepustiti da osobe koje vrše intervjuje izaberu osobe koje poznaju od ranije, tako će kontakt biti spontaniji i intervjuisana osoba će lakše ispričati svoju životnu priču.

Prije samog intervjuja je poželjno da se prvi kontakt obavi u prostoru gdje to intervjuisana osoba želi. Prilikom tog razgovora bi trebalo reći šta podrazumjeva životna priča kao i to da neće biti usmjeravanja, niti vođenja intervjuja, što znači da će osoba imati slobodnu volju da kaže samo ono što ona želi. Tada treba da se daju naznake kako će se koristiti dobijeni podaci, ko će sve moći da ih upotrijebi, za koje svrhe, kao i to da intervjuisana osoba može ograničiti upotrebu datog intervjuja.

Ako se potencijalni kazivač dvoumi oko toga da li je njegova priča bitna, treba mu napomenuti da će podaci ostati njegovim nasljednicima, čak i onima koji ga nikad neće upoznati. Pošto muzej ima tendenciju da traje dok ima civilizacije, svi oni koji budu željeli, moći će pozajmljivanjem video kasete da upoznaju svog dalekog pretka.

Da bi se zakonski regulisla upotreba dobijenih podataka, potrebno je odštampati i jednu vrstu formulara kao vid ugovora koji će osoba koja daje intervju potpisati, a kojim će se muzej, kao ustanova, štititi od moguće kasnije promjene mišljenja, ili bilo kakve vrste nesporazuma. Takođe, pokazalo se kao neophodno formirati određene obrasce u koje će se upisati svi biografski podaci, teme obrađene tokom intervjuja, predmeti i dokumenti vezani za intervju.

Svi predmeti koji su ovako dobijeni, ukoliko ugovorom nije ograničena njihova upotreba, mogu poslužiti svim zainteresovanim osobama za različita istraživanja. Ovo je još jedan način da naši muzeji posluže svom okruženju.

Smisao projekta *Sjećanja* je da se na drugačiji način dođe do zbirke podataka, dokumenata i fotografija o životu običnih ljudi, njihovom pogledu na sve ono što su vidjeli, doživjeli, na događaje koji su naučno obrađeni i koji su obilježili prostor i vrijeme u kojem su intervjuisane osobe živjele. Tako se mogu saznati ne samo "male" ljudske sudbine, nego i podaci na osnovu kojih se može sagledati i ono što je pojedincima i sredini donijelo promjenu ili uticalo na neke odluke i događaje i koji bi možda ostali nepoznati.

Rezime

Muzeji – čuvari kulture

Novi pristup u muzejskoj praksi nazvan projekat Sjećanja, po kojem se već drugu godinu radi u Muzeju Kozare u Prijedoru, započet je uz pomoć kancelarije Lokalne demokratije u Prijedoru, grada Trenta i Istorijskog muzeja iz Trenta. Bilježenjem životnih priča smo nastojali obogatiti muzejski fundus, koristeći se materijalnom i stručnom pomoći navedenih institucija.

Potrebno je obezbjediti tehniku i prostor za obavljanje intervjua, zatim edukovane učesnike za kvalitetno intervjuisanje, kao i koncept bitnih karakteristika prostora koji pokriva neki od muzeja.

Da bi se istražile zadate teme neophodno je formirati listu potencijalnih kazivača i dovoljan broj osoba koje će obavljati intervjue. Na svaki način pronaći sredstva kojima će biti plaćen njihov trud.

Od intervjuisanih osoba, kao potvrdu intervjua, pozajmiti i kopirati dokumente i fotografije. Sav prikupljeni materijal može se dati na korištenje svim zainteresovanim osobama.

Summary

The museums – custodians of culture

The new approach in Museum practice called the project "Memories", on which has already been worked for two years in Museum of Kozara in Prijedor, has been started with help from of the office of Local democratie in Prijedor, town of Trent and Museum of history from Trent. We tried to rich fundus of Museum using material and professional help from named institutions.

It is necessary to provide technique and place for making interviews, educated members for high - quality interviewees as a concept of the main characteristics of place which cover one of the museums.

To investigate the topics, it is necessary to make the list of potential members and enough persons which will lead the interview. At any rate find the means from which will be paid their work.

From persons who are interviewed as the confirmation of interview, lend and documents and photographs. All collect material can be given in use to all interested persons.

Key words:

technical preparation, selected themes, interview, life story, documents, photographs, new collection, new collaborators.